

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczuk (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **M. A.** oraz **A. K.**

skazanych z art. 207 § 1 i 1a k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 9 lipca 2024 r.,

z urzędu

kwestii wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 76/23 o oddaleniu kasacji obrońców skazanych jako oczywiście bezzasadnych od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 6 kwietnia 2022 r., sygn. akt V Ka 1001/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi

z dnia 29 marca 2021 r., sygn. akt III K 78/20,

p o s t a n o w i ł

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec M. A. oraz w zw. z art. 435 k.p.k. w stosunku do A. K. wznowić postępowanie kasacyjne ;

2. uchylić zawarte w pkt. 1 postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 76/23, rozstrzygnięcie o oddaleniu kasacji obrońców skazanych M. A. i A. K. jako oczywiście bezzasadnych i kasacje te przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;

3. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 76/23, Sąd Najwyższy w składzie trzyosobowym (SSN Antoni Bojańczyk – przewodniczący, SSN Małgorzata Bednarek, SSN Ryszard Witkowski - sprawozdawca) oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację obrońcy skazanej M. A. od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 6 kwietnia 2022 r., sygn. akt V Ka 1001/21 utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi z dnia 29 marca 2021 r., sygn. akt III K 78/20. Oddalono także kasację we wskazanej kwalifikowanej postaci w stosunku do A. K., wniesioną przez jego obrońców.

W dniu 21 maja 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo skazanej, w którym M. A. zasygnalizowała konieczność wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu skazana podniosła, że w sprawie zaistniały naruszenia przepisów postępowania o charakterze bezwzględny (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), a mianowicie nienależytej obsadzie Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym ze względu na udział w jego składzie sędziów – Antoniego Bojańczyka, Ryszarda Witkowskiego i Małgorzaty Bednarek powołanych na urząd Sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. (Dz.U. z 2018 r., poz. 3),

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sygnalizację skazanej należało uznać za zasadną w zakresie dotyczącym wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., którą obarczone jest zawarte w pkt. 1 postanowienia z dnia 5 kwietnia 2024 r., V KK 76/23, Sądu Najwyższego o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej m. in. przez obrońcę skazanej.

Rozstrzygnięcie o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnych kasacji obrońców stanowi – z punktu widzenia kategoryzacji orzeczeń – postanowienie, bez względu na forum, na którym je wydano. Wniosek taki jasno wynika z treści przepisu art. 535 § 3 k.p.k., a częściowo także z art. 456 k.p.k. stosowanego w postępowaniu kasacyjnym odpowiednio, z mocy odesłania z art. 518 k.p.k.

Wyżej wskazane postanowienie Sądu Najwyższego, jak wskazano, zostało wydane przez sędziów Sądu Najwyższego - w osobach: Antoniego Bojańczyka, Małgorzaty Bednarek i Ryszarda Witkowskiego. Wszyscy wyżej wymienieni uzyskali nominację do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018 poz. 3).

Fakt ten przesądza o wystąpieniu w postępowaniu kasacyjnym okoliczności określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, stanowiącej uwzględnianą z urzędu bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 542 § 3 *in principio* k.p.k.). Wynika to w sposób jednoznaczny z pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I – 4110 – 1/20. Uchwała ta – na podstawie art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 622) – ma moc zasady prawnej wiążącej wszystkie składy Sądu Najwyższego (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 2.06.2022 r., I KZP 2/22; uchwałę SN z 5.04.2022 r., III PZP 1/22; postanowienia SN: z 16.09.2021 r., I KZ 29/21; z 29.09.2021 r., V KZ 47/21; z 21.01.2022 r., III CO 6/22; oraz z 27.02.2023 r., II KB 10/22). Dokonaną przez Sąd Najwyższy we wskazanych orzeczeniach wykładnię przepisów karnych proceduralnych oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, w powiązaniu z wykładnią przepisów konwencyjnych dokonaną przez powołane w tych orzeczeniach rozstrzygnięcia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ten skład Sądu Najwyższego uznaje za trafną i przyjmuje ją za własną.

Przechodząc do kwestii dopuszczalności wznowienia z urzędu postępowania w tej sprawie, Sąd Najwyższy, w tym składzie, w pełni podziela pogląd wyrażony we wcześniejszych postanowieniach Sądu Najwyższego, tj. z dnia: 14.06.2023 r., III KO 43/23 i II KO 73/22; 21.06.2023 r., V KO 17/22 i V KO 30/22; z 27.06.2023 r., III

KO 15/22 i z 20.05.2024 r., I KO 30/24 oraz zawartą w tych orzeczeniach argumentację prawną przekonującą o możliwości wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego prawomocnie zakończonego w Sądzie Najwyższym postanowieniem o oddaleniu kasacji. Na tę ocenę nie wpływa postanowienie Sądu Najwyższego z 23.03.2023 r., I KZP 17/22 (OSNK 2023, z. 4, poz. 20), bowiem z uwagi na swoją treść nie ma charakteru wiążącego, a nadto, skoncentrowało się ono nie tyle na wykładni art. 540 § 1 k.p.k., co na ustaleniu i wykazaniu, że wykładnia przepisu art. 540 § 1 k.p.k. odnośnie do postępowania wznowieniowego jest utrwalona i bezsporna, tak w doktrynie, jak i w orzecznictwie. Nie odniesiono się przy tym do szeregu istotnych kwestii, które zostały wskazane w postanowieniach Sądu Najwyższego w sprawach III KO 43/23 i KO 73/22, w tym do szczegółowej analizy także orzeczeń, które stanowiły podstawę do wydawania późniejszych orzeczeń o niedopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego czy postępowania wznowieniowego.

W przywołanych postanowieniach wykazano, że nie tylko nie było dotąd jednolitej linii orzeczniczej (była dominująca, ale niejednolita) ale także, iż kompleksowa wykładnia art. 540 § 1 k.p.k. (również w odniesieniu do przesłanek wznowienia z art. 542 § 3 k.p.k.), nie uzasadnia eliminacji z podstawy wznowienia postępowania kasacyjnego. Pogląd przeciwny sprzeciwiałby się zasadzie wykluczającej możliwość blokowania – w drodze wykładni – dostępu stronie do środka zaskarżenia w sytuacji, gdy konstrukcja ustawowa wyraźnej blokady w tym zakresie nie przewiduje. Tymczasem regulacja zawarta w art. 542 § 3 k.p.k. w żadnym razie nie wyklucza z zakresu przedmiotowego swojego stosowania postępowań prowadzonych przed Sądem Najwyższym.

Wskazać ponadto należało, że art. 544 § 2 k.p.k. wyraźnie stanowi, iż w kwestii wznowienia postępowania zakończonego „orzeczeniem” Sądu Najwyższego, Sąd ten orzeka w składzie 3 sędziów. Termin „orzeczenie” obejmuje na gruncie Kodeksu postępowania karnego zarówno wyroki, jak i postanowienia (por. art. 93 § 1 k.p.k.). Także treść art. 540 § 1 k.p.k. posługująca się terminem „postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem”, nie zawiera ograniczeń terminologicznych upoważniających do wniosku, że postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie jest

„prawomocnym orzeczeniem” kończącym postępowanie sądowe. Postępowanie kasacyjne ma przecież charakter postępowania sądowego, a postanowienie o oddaleniu kasacji w sposób prawomocny kończy to postępowanie.

Tylko szczególne względy wynikające z wykładni systemowej lub funkcjonalnej mogłyby przemawiać za ograniczeniem jednoznacznych wyników uzyskanych w drodze wykładni językowej przepisów art. 540 § 1 k.p.k. i art. 542 § 3 k.p.k. Trafnie podniesiono we wskazanym postanowieniu Sądu Najwyższego z 14.06.2023 r., III KO 43/23, że tylko w zakresie przesłanek wznowienia określonych w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na treść tych przesłanek, mogą mieć one zastosowanie do tego postępowania, w którym orzeczono prawomocnie o kwestii odpowiedzialności karnej. Odpowiednio ma to też zastosowanie do przesłanek z art. 540a k.p.k. oraz art. 540b k.p.k.

Wobec treści art. 435 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. wskazane w sentencji postępowanie kasacyjne i postanowienie Sądu Najwyższego wznowiono i uchylono również wobec skazanego A. K. Nastąpiło to na korzyść skazanego mając na względzie fakt wniesienia na jego rzecz nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez jego obrońców.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, rozstrzygając także o kosztach sądowych postępowania wznowieniowego (art. 638 k.p.k.).

Jacek Błaszczyk Marek Pietruszyński Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[PGW]

(r.g.)